

КОРБУТ О.О.,

*здобувач вищої освіти освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 183 «Технології захисту навколишнього середовища»*

Державний університет «Житомирська політехніка»

*науковий керівник: **КОРБУТ М.Б.,***

к.т.н., доц., докторант кафедри ЕЗП ІСТР Національного університету «Львівська політехніка»,

доцент кафедри екології Державного університету «Житомирська політехніка»

КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ ІСНУЮЧИХ ПРОБЛЕМ ЩОДО ПОВОДЖЕННЯ З МУНІЦИПАЛЬНИМИ ВІДХОДАМИ В УКРАЇНІ

Щороку в Україні утворюється більше 470 млн тонн промислових та побутових відходів. Попри профільні закони, Національну стратегію управління відходами (яка прагне, аби в 2030 році половина нашого сміття перероблялась) та Національний план управління відходами до 2030 року (що передбачає виконання загальних завдань та заходів, які стосуються вдосконалення законодавчого регулювання, інституційної структури, інформаційного забезпечення сфери управління відходами), сьогодні Україна далека від європейських стандартів, а еколого-техногенні проблеми системи управління відходами в Україні залишаються актуальними.

Не дивлячись на те, що кількість населення зменшується, обсяги сміття тільки ростуть: в середньому одна людина продукує 250-300 кілограмів на рік. 93% - вивозять на сміттєзвалища та полігони, більше 2% спалюють, а 4,5% йде на переробку. Проблеми пов'язані з побутовими відходами є актуальними для всіх областей України без виключення.

За даними Міністерства розвитку громад та територій України (розміщеними на офіційному веб-сайті Міністерства) в Україні за 2021 рік утворилось понад 51 млн. м³ побутових відходів, або понад 10 млн. тонн, які захоронюються на 6 тис. сміттєзвалищ і полігонів загальною площею майже 9 тис. га.

Завдяки впровадженню в 1725 населеному пункті роздільного збирання побутових відходів, роботі 34 сміттесортувальних ліній, 1 сміттєспалювального заводу і 3 сміттєспалювальних установок перероблено та утилізовано близько 7,64% побутових відходів, з них: 1,14% спалено, а 6,5% побутових відходів потрапило на заготівельні пункти вторинної сировини та сміттепереробні лінії – однак, з урахуванням європейських вимог, це вкрай низький показник.

Ситуація з утилізацією відходів в Україні різко відрізняється від того, що відбувається в країнах Євросоюзу – 47% побутового сміття ЄС направляють на переробку (цей відсоток постійно зростає), 28% знищують шляхом спалення (виробляючи при цьому енергію), на полігони для захоронення надходить лише 23%.

Кількість перевантажених сміттєзвалищ становить 230 од. (3,8%), а 824 од. (13,8%) не відповідають нормам екологічної безпеки. Неналежним чином проводилась робота з паспортизації та рекультивациі сміттєзвалищ. З 1489 сміттєзвалищ, які потребують паспортизації, у 2021 році фактично паспортизовано 48 одиниць (потребує паспортизації 24% сміттєзвалищ від їх загальної кількості). З 371 сміттєзвалища, які потребують рекультивациі, фактично рекультивовано 29 одиниць. Потреба у будівництві нових полігонів складає 288 одиниць. Крім легальних полігонів та звалищ нашу країну вкриває мережа стихійних смітників. Одна з причин полягає в тому, що 21% населення не мають доступу до системи централізованого вивозу сміття.

Через неналежну систему поводження з твердими побутовими відходами в населених пунктах, як правило у приватному секторі, у звітному році виявлено 26,8 тис. несанкціонованих звалищ, що займають площу 0,6 тис. га, з них ліквідовано у 2021 році 25,5 тис несанкціонованих звалищ площею 0,38 тис. га.

Найбільш поширеною практикою поводження з твердими побутовими відходами в Україні є їх захоронення на полігонах і звалищах, якому піддаються близько 95% загального обсягу відходів, що утворюються. Щоденно один середньостатистичний українець утворює в процесі своєї життєдіяльності приблизно 1–1,5 кг відходів, близько 40–70% складають харчові відходи або відходи їх пакування.

Питання зміни концептуальних підходів до поводження з відходами і перехід від захоронення відходів до запобігання, зменшення утворення відходів та запровадження сортування, переробки, використання відходів, як матеріальних і енергетичних ресурсів є ключовими для досягнення позитивного результату з вирішення проблем з відходами в Україні.

Після підписання у 2014 році Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, Україна зробила європейський вибір в сфері державної екологічної політики, у тому числі і в сфері управління відходами.